

BAKGRUNNSINFORMASJON

Veileder til Tilbakemelding til fasilitator

Innledning

Denne veilederen gir utdypende forklaring til verktøyet / støttearket «Tilbakemelding til fasilitator». Å gi tilbakemeldinger med god kvalitet på hverandres organisering og gjennomføring av fasilitator-rollen er et viktig bidrag til faglig vekst og utvikling som fasilitator.[1-3] For å gi best mulig kvalitet på observasjoner og tilbakemeldinger har vi satt sammen dette verktøyet, basert på kunnskap[4-6] og erfaringer. Det har ikke som mål å være en komplett utredning om fasilitering og å gi tilbakemelding, heller ikke å være et validert verktøy for å samle data til vitenskapelige formål. Dette er en pragmatisk veileder som er laget for å gi deg praktisk hjelp i arbeidshverdagen. Du står selvfølgelig fritt til å bruke skjemaet annerledes enn vi beskriver her så lenge det er hensiktsmessig og gir deg best mulig grunnlag for tilbakemeldinger med høy kvalitet. Vi ønsker også tilbakemeldinger på utforming og bruk av verktøyet, gjerne med forslag til forbedringer.

Praktisk bruk

Verktøyet er laget for å gjøre fortløpende notater direkte på skjemaet mens du observerer fasilitatoren (som skal motta tilbakemelding/feedback). Vi har strukturert skjemaet kronologisk i forhold til klargjøring og gjennomføring av en simulering.

Før verktøyet tas i bruk for observasjon av en simulering bør det avtales hva som er hovedfokus for observasjoner og tilbakemelding, og når/hvor tilbakemeldingen skal gis.

Vi har ikke gjort plass til navn, dato, scenarie eller annen informasjon. I utgangspunktet bør ikke utfylte skjema arkiveres da det kan være materiale av privat karakter. Vi anbefaler at utfylt skjema håndteres som eiendommen til den som mottar tilbakemeldingen. Etter gjennomgått tilbakemelding velger den som eier skjemaet om det skal makuleres eller arkiveres, og tar selv ansvar for eventuell arkivering.

Ved siden av hver boks til å fylle inn tekst har vi satt inn enkelte stikkord. Disse forklares nærmere i resten av veilederen. Forsøk å være så objektiv som mulig uten å fortolke fasilitatoren. Merk deg det du mener har betydning for deltakernes læring og kvaliteten på simuleringen. Bakgrunn og fortolkninger kan være en interessant del av tilbakemeldingen etter simuleringen, men det må styres etter hva en ønsker å oppnå. Forsøk å være like nysgjerrig på positive og negative observasjoner, og vent med å dra konklusjoner. Nysgjerrighet og spørsmål er viktigere enn ferdige svar. Dermed får dere et godt utgangspunkt for refleksjon og analyse over observasjonene. Kanskje var det beste løsningen som ble valgt, men det synliggjøres ikke før en analyserer sammen? Kanskje var det andre løsninger som var enda bedre, men som en ikke så på det tidspunktet?

Å være fasilitator er spennende og utviklende, samtidig som det er utfordrende (på mange områder samtidig). Å bli så dyktig som mulig gir mestring og trygghet i rollen, samtidig som resultatet og utbyttet til deltakerne blir best mulig. Relevante tilbakemeldinger fra kompetent kollega har stor verdi for å gi egenutvikling, i kombinasjon med et ønske/en innsats for å bli bedre.[7, 8]

Både verktøyet og det å gi tilbakemelding til fasilitatoren skal øke innsikt, bevissthet, forståelse og selvtillit for egen praksis som fasilitator, og hvordan det kan påvirke deltakernes læring. Tilbakemeldinger skal styrke fasilitatoren personlig og faglig, sikre kvalitet på simuleringer og legge grunnlag for best mulig læring for de som deltar i simulering. Med en god refleksjon og analyse over punktene det gis tilbakemelding på kan det også være svært lærerikt for den som gir tilbakemeldingen til fasilitatoren.

Forklaringer til de ulike punktene

Avtalt fokus for observasjoner og tilbakemelding:

Før du starter observasjonene bør det avtales (mellom den som gir og den som mottar tilbakemelding) hva det spesifikt ønskes tilbakemelding på. Det er ikke noe i veien for å gjøre generelle observasjoner og tilbakemeldinger, noe en til en viss grad vil gjøre uansett. Vi anbefaler at dere likevel avtaler hva en skal ha spesielt fokus på for hver simulering det skal gis tilbakemelding på, da det øker muligheten for systematisk vekst og utvikling som fasilitator.

Eksempler:

- En relativt nyutdannet fasilitator ønsker fokus på strukturen i simulering og å klare å holde seg til de ulike fasene i debrief.
- En fasilitator ønsker tilbakemelding på hva den kan gjøre for å øke deltakernes innlevelse i scenariet, og å betrakte simuleringen som et sant uttrykk for arbeids- og reaksjonsmønster i debrief.
- En fasilitator ønsker tilbakemelding på hvordan analysefasen i debrief kan oppnå økt dybdeanalyse

FORBEREDELSE

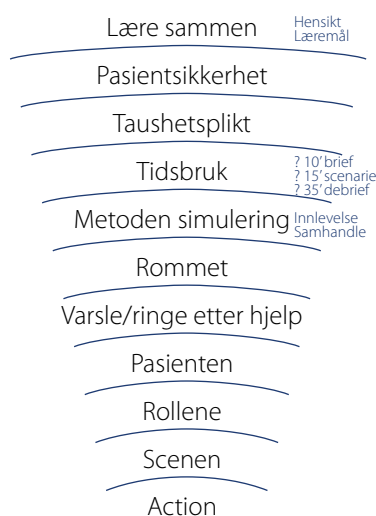
Hvordan får fasilitatoren kjennskap til deltakernes behov / forutsetninger, og hvordan legges det til rette for dette? Dette er ikke ment som et intervju på forhånd men observasjoner av direkte og indirekte tegn du legger merke til.

Eksempler:

- Fasilitator vet at enkelte deltakere i en gruppe har høyt stressnivå før simulering og utelater bruk av video for å redusere frykt for å bli filmet. Det noteres at video utelates.
- Fasilitator vet at deltakerne har lite erfaring med simulering og legger kluter med relevant lukt i simuleringsrommet for å øke deltakernes innlevelse i situasjonen.

BRIEF

Vi har delt observasjonene i to deler, de tekniske/praktiske delene og de menneskelige. Viktige hensikter med briefing er å gjøre deltakerne praktisk og kognitivt klare til å gå inn i simuleringen med mest mulig innlevelse. De må være trygge nok og kjenne omgivelsene tilstrekkelig godt til å etablere en «fiksjonskontrakt» og oppleve simuleringen «som om» de er på jobb.

«Løken» beskrives kort med ytterste lag om formålet med simuleringen.

I verktøyet har vi satt inn en illustrasjon av de ulike delene av en debrief i den rekkefølgen de oftest anvendes. Dette gir deg mulighet til å observere om de ulike delene faktisk er med, har hensiktsmessig kvalitet og gjennomføres i hensiktsmessig rekkefølge. Illustrasjonen omtales ofte som «løken med ulike lag» på fasilitator-kursene og er et utgangspunkt for innhold og rekkefølge. Det kan være gode grunner for å gjøre annerledes, noe som er relevant å ta opp under tilbakemeldingen.

«Løken» beskrives kort med ytterste lag om formålet med simuleringen. En skal utforske og lære sammen på en trygg og hensiktsmessig arena for å øke pasientsikkerhet. Hensikten (feks unik læring eller forbedring av arbeidsprosesser) klargjøres og læremålene/-utbyttene spesifiseres. Behovet for taushetsplikt og hvordan dette praktiseres i simulering poengteres, før en går inn på rammene for simulering. Her gjelder disponering av tid, å utføre oppgaver så virkelighetsnært som mulig, hva en kan/ikke kan gjøre osv. Betydningen av å samhandle og tilstrebe innlevelse vektlegges. Deretter tar en for seg rommet/arenaen med tilhørende utstyr med hva som er tilgjengelig og hvordan det brukes riktig og trygt. Hvordan man praktisk varsler andre / ringer etter hjelp klargjøres. Man blir deretter kjent med pasienten, hvordan vitale tegn (hudstatus, bevissthetsnivå, pupillereaksjon m.m.) gjenspeiles i den aktuelle typen, hva

som kan / ikke kan utføres av undersøkelser og behandling osv. Trygghet for pasienten i scenariet klargjøres. Deretter tildeles roller hensiktsmessig før en avdekker den aktuelle situasjonen for scenariet. Hvor er en, når er det, hva er bemanning i starten osv. Vurder om det er hensiktsmessig å gjenta læremålene før scenariet starter på en klar måte.

Menneskelig gjennomføring:

- ✓ Hvordan møter Fasilitatoren deltagerne?
- ✓ Hva med tillit & trygghet?

Hvordan klarer fasilitatoren å framstå på en måte som bygger trygghet og tillit? Skapes engasjement og nysgjerrighet om behov/tema?

Hvordan oppfatter du graden av likeverdighet/hierarki mellom fasilitator og deltakere?

I hvilken grad og hva gjøres for å skape en trygg arena for læring?[9]

I hvilken grad og hvordan oppfatter du at mål og forberedelse av simuleringen fokuserer på deltakernes behov og forutsetninger?[10]

Hvilke tegn viser deltakerne på i hvilken grad de er klar til å simulere med hensiktsmessig innlevelse?

Teknisk gjennomføring:

Gjennomføres briefing med hensiktsmessig tidsbruk? Går fasilitator fort og overflatisk fram, passelig eller grundig og langsomt? Brief skal gi trygghet, innlevelse og forebygge feil/misforståelser under scenariet. Demonstrerer fasilitator for passive deltakere eller får deltakerne kjenne og prøve på utstyr, pasient ol? Får deltakerne undersøke og utforske rom, utstyr, pasient, varsling og bli husvarme og «hands-on»?

Gjennomføres brief som en «zooming» fra overordnede/ytre faktorer ned til aktuelle detaljer for scenariet?

Er alle vesentlige detaljer med? Gjøres det tilpasninger? Ser tilpasningene ut til å være til nytte for deltakerne?

Ved levende markør/pasient: får pasienten hensiktsmessige instruksjoner for sin rolle?

Avtales det hensiktsmessig mellom operatør og fasilitator hvordan scenariet skal gå og hvordan operatør skal løse sin rolle?

SCENARIO

- ✓ Overraskelser eller gikk etter planen?
- ✓ Improvisering?
- ✓ Involvering/innblanding fra Fasilitator?
- ✓ Deltagernes innlevelse
- ✓ Notater underveis?

Forløp scenariet som planlagt eller oppstod uventede hendelser? Hvordan ble det i så fall håndtert og hvordan så det ut til å påvirke scenariet og deltakerne?[11] Hvordan kunne en i større grad forutsett overraskelsene så tidlig som mulig? Hvilke andre løsninger var aktuelle, og hvilke positive og negative utfall kunne de gitt?

Var det behov for improvisering fra fasilitator eller deltakere, hva ble gjort og hvordan så det ut til å påvirke innlevelsen og flyten i scenariet?

Involverer/blander fasilitator seg inn i scenariet? På hvilke måter og i hvilke situasjoner skjer dette, og hvordan ser det ut til å påvirke innlevelse og flyt i scenariet?[12] Hvilke andre alternativer var det for å løse behovet for innblanding og hvilke utfall kunne disse gitt?

Hvordan ser deltakernes innlevelse ut gjennom scenariet? Som observatør; hvilke endringer ser du hos deltakerne, enten blant de ulike deltakerne samtidig eller gjennom hendelsesforløpet? På hvilke måter observeres graden av innlevelse, og hvilke endringer ser du? Hvilke observasjoner gjør du på hva som trigger hvilke endringer i innlevelse?

Klarer fasilitatoren å gjøre notater under veis på en hensiktsmessig måte? Hvilken teknikk brukes for å gjøre notater? Er det en tydelig avslutning på scenariet?

Etter scenario – forberede debrief:

- ✓ Deltakere
- ✓ Observatører
- ✓ Operatør/markør
- ✓ Plan for Debrief?

Er det emosjoner/reaksjoner som må håndteres umiddelbart etter at scenariet avsluttes?[13]

Bli deltakerne satt til å klargjøre rom for neste scenario mens fasilitator forbereder debrief?

Innhenter fasilitator innspill fra observatører og operatør/markør?

Legges det en plan for debrief på bakgrunn av observasjonene fra simuleringen?

Er tidsbruken hensiktsmessig?

DEBRIEF

✓ Organisering og innledning

Hvordan organiseres deltakerne i rommet før debrief?

Introduseres debriefen hensiktsmessig? Feks ved å gjenta læremål?

Debriefing fokuserer på deltakernes behov og forutsetninger.[10]

Etableres en trygg stemning som inviterer til refleksjon og deling?[9]

Deles informasjon om hva som skal skje/hvordan debrief struktureres?

1. Beskrivelsesfase:

✓ Reaksjoner: Hva er viktig?

✓ Felles forståelse?

Gis det rom for at deltakerne kommer med sine umiddelbare reaksjoner? Er det reaksjoner hos deltakerne eller har de blitt borte i tiden mellom scenarie og debrief? Blir reaksjonene møtt og fulgt opp?

Den objektive beskrivelsesfasen, hvem inviteres til å starte beskrivelsen? Fungerer det hensiktsmessig for å gi felles situasjonsforståelse og et klima for dialog og refleksjon? Holder beskrivelsen seg objektiv eller må fasilitator gripe inn?

Kommer det fram nye momenter for fasilitator gjennom beskrivelsesfasen, som bør følges opp/vektlegges i analysefasen?

Noteres disse punktene av fasilitatoren?

Oppnår alle deltakerne tilstrekkelig grad av felles situasjonsforståelse før en går videre?

Hvordan disponeres tiden?

2. Analysefase:

✓ Relatert til Læringsmål?

✓ Kommunikasjonsmønster?

✓ Refleksjonsdybde («tuer» vs. grave etter frames)

✓ Bruk av notater / sitater / perler / observatører

✓ Addresserende Spørreteknikk A&I

Hvordan skjer overgangen fra beskrivelse til analysefase? Glidende som en naturlig overgang eller med brudd i samtalen? Er beskrivelsesfasen avsluttet, eller veksler samtalen mellom analysefasen og tilbake til beskrivelsesfasen?

Tar analysefasen utgangspunkt i relevante «gap»/tema? Er disse relatert til læremål og relevante punkt fra scenariet og beskrivelsesfasen?[14] I hvilken grad tas det hensyn til deltakernes innspill/syn/behov?[10] Prioriteres det hensiktsmessig i forhold til antall tema å ta opp og viktigheten av hvert tema i forhold til læremål og det som faktisk skjedde i scenariet?

Går dialogen fritt mellom deltakerne og stimulerer til refleksjon, eller er mønsteret en-veis?[15]

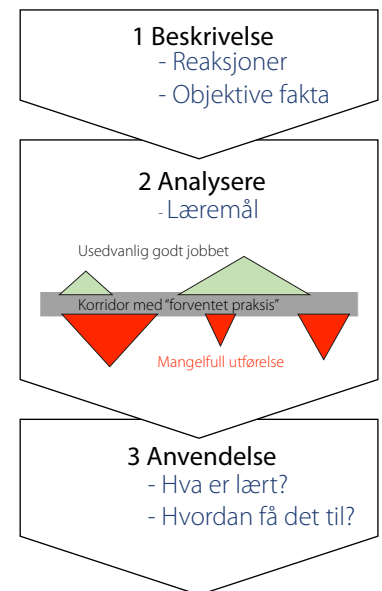
Analyseres hvert tema grundig og når ny innsikt, eller blir det overflatiske beskrivelser og konstateringer? I hvilken grad oppnår en analyse i dybden?[16] Har deltakerne forutsetninger (kunnskaper, erfaringer etc) til å reflektere eller er andre former for tilbakemelding bedre egnet?[17]

Hvordan forklares prestasjoner? Tillegges egenskaper på riktig grunnlag?[18]

Kommer notatene fra scenariet og beskrivelsesfasen til nytte i debrief?

Hvordan flettes sitater, observatører, video og andre virkemidler inn i debrief? Hvor mye gjøres det, hvor god er timingen, hvilken effekt gir det?

I hvilken grad anvendes adresserende spørreteknikk (Advocacy & Inquiry) for å introdusere vanskelige tema?[19] Hvordan påvirket det debriefen?

Organisering av debrief.

Blir det en naturlig overgang til anvendelsesfasen når alle relevante tema er ferdig diskutert?

3. Anvendelsesfasen:

- ✓ Konkrete punkter? Deltagerstyrt!
- ✓ Lager plan for anvendelse i praksis?

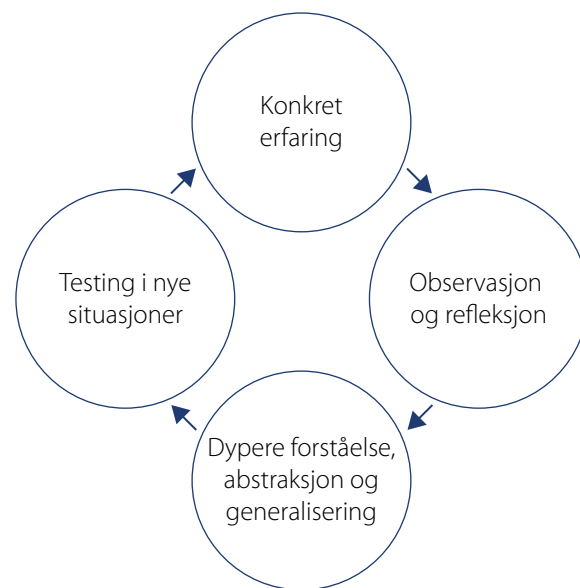
Kommer deltakerne fram til konkrete punkt som de har lært gjennom scenarie og debrief? I hvilken grad er fasilitator aktiv i oppsummeringen? Er analysen ferdig diskutert, eller dukker det opp diskusjoner som tar en tilbake til analysefasen? Hvordan løser fasilitator dette?

Defineres det konkrete punkt som en skal arbeide videre med, og en strategi for hvordan en faktisk skal få det til i praksis? Opplever du strategien som realistisk og målbar?

Følger simuleringen (scenarie og debrief) hele Kolb's læringsyklus eller stopper den underveis? [20]

FASILITATORENS EGEN LÆRING

Dette feltet er for den du observerer, hva er de mest verdifulle punktene fasilitatoren tar med seg fra din feedback, og hva er strategien for å forbedre dette i praksis.

Kolb's læringsyklus.

Referanser

1. Educators, A.o.M., *Professional Standards (3rd edn, 2014)*, A.o.M. Educators, Editor. 2014: Cardiff.
2. Association for Simulated Practice in Healthcare, *Simulation-based education in healthcare. Standards framework and guidance*. 2016, ASPIH.
3. General, M., Council, *Promoting excellence: standards for medical education and training, in Theme 3: Supporting learners*. 2015, GMC: London.
4. Arora, S., et al., *Objective structured assessment of debriefing. Bringing science to the art of debriefing in surgery*. Annals of Surgery, 2012. **256**(6): p. 982-988.
5. Brett-Fleegler, M., et al., *Debriefing assessment for simulation in healthcare: Development and psychometric properties*. Simulation in Healthcare, 2012. **7**(5): p. 288-294.
6. Leighton, K., V. Mudra, and G.E. Gilbert, *Development and psychometric evaluation of the Facilitator Competency Rubric*. Nursing Education Perspectives, 2018. **39**(6): p. E3-E9.
7. Ericsson, K.A., *The Role of Deliberate Practice in the Acquisition of Expert Performance*. Psychological Review, 1993. **100**(3).
8. Ericsson, K., *Deliberate Practice and Acquisition of Expert Performance: A General Overview*. Academic Emergency Medicine, 2008. **15**: p. 988-994.
9. Rudolph, J.W., D.B. Raemer, and R. Simon, *Establishing a Safe Container for Learning in Simulation The Role of the Presimulation Briefing*. Simulation in Healthcare, 2014. **9**(6): p. 339-349.
10. Cheng, A., et al., *Learner-Centered Debriefing for Health Care Simulation Education Lessons for Faculty Development*. Simulation in Healthcare, 2016. **11**(1): p. 32-40.
11. Dieckmann, P., et al., *When Things Do Not Go as Expected: Scenario Life Savers*. Society for Simulation in Healthcare, 2010. **5**(4): p. 219-225.
12. Escher, C., et al., *Method matters: impact of in-scenario instruction on simulation-based teamwork training*. Advances in Simulation, 2017. **2**(25): p. 8.
13. Eppich, W. and A. Cheng, *Promoting Excellence and Reflective Learning in Simulation (PEARLS) Development and Rationale for a Blended Approach to Health Care Simulation Debriefing*. Simulation in Healthcare, 2015. **10**(2): p. 106-115.
14. Dieckmann, P., et al., *Variation and adaptation: learning from success in patient safety-oriented simulation training*. Advances in Simulation, 2017. **2**(21): p. 14.
15. Dieckmann, P., et al., *The art and science of debriefing in simulation: Ideal and practice*. Medical Teacher, 2009. **31**: p. e287-e294.
16. Kihlgren, P., L. Spananger, and P. Dieckmann, *Investigating novice doctors' reflections in debriefings after simulation scenarios*. Medical Teacher, 2014.
17. Eppich, W. and A. Cheng, *Promoting Excellence and Reflective Learning in Simulation (PEARLS). Development and Rationale for a Blended Approach to Health Care Simulation Debriefing*. Simulation in Healthcare, 2015. **10**(2): p. 106-115.
18. Glavin, R.J., *Lessons for simulation-based education from social psychology*. Advances in Simulation, 2016: p. 1-7.
19. Rudolph, J.W., et al., *There's No Such Thing as "Nonjudgmental" Debriefing: A Theory and Method for Debriefing with Good Judgment*. Simulation in Healthcare, 2006. **1**(1): p. 7.
20. Kolb, D.A., *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. 1984, Englewood Cliffs: Prentice Hall.

